

Garancija za mlade na Zapadnom Balkanu

RegionalCooperationCouncil

This project is funded by the European Union

Svrha ovog letka je da se objasni Garancija za mlade u EU i daju preporuke za njeno uvođenje i jačanje na Zapadnom Balkanu.

Garancija za mlade EU

Garanciju za mlade u evropskim zemljama pokrenula je Evropska komisija 2013. godine, a osnažena je 2020. godine kao politička obaveza svih država članica EU da svim osobama mlađim od 30 godina ponude kvalitetno

- ▷ zapošljavanje
- ▷ nastavak obrazovanja
- ▷ pripravništvo ili
- ▷ stažiranje

u roku od 4 mjeseca po završetku formalnog obrazovanja ili gubitka zaposlenja.

Uspješna priča o Garanciji za mlade EU

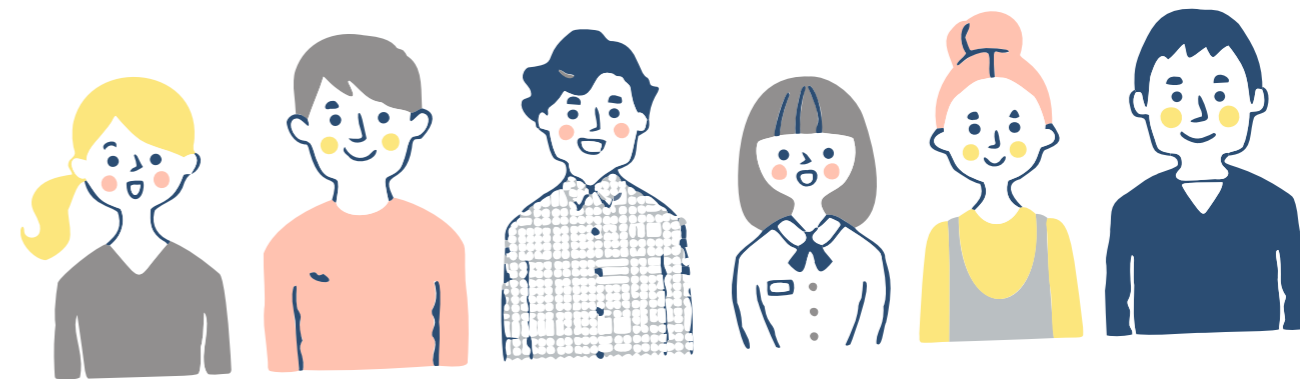
Za nekih sedam godina, do perioda neposredno prije pandemije COVID-19, broj mladih koji spadaju u grupu onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET) SMANJIO se za oko 1,7 miliona u cijeloj EU. NIVO NEZAPOSLENOSTI MLADIH dosegao je REKORDNO NISKIH 14,9% do februara 2020. godine, prije uvođenja mjera zatvaranja zbog pandemije širom EU.

Iako je sve bolje makroekonomsko okruženje svakako odigralo ulogu, dokazi pokazuju da je Garancija za mlade imala veliki transformativni uticaj. Preko 24 miliona mladih koji su registrirani u programima Garancije za mlade dobilo je ponudu za zaposlenje, nastavak obrazovanja, pripravništvo ili stažiranje.¹

Sjeverna Makedonija je prva ekonomija na Zapadnom Balkanu koja je uvela neki vid Garancije za mlade 2018. godine. U periodu od 2017. do 2019. godine, došlo je do smanjenja udjela dugoročno nezaposlenih mladih osoba za skoro 8,9%.

¹ Izvor: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=en>

Garancija za mlade u Evropskoj uniji

Garancija za mlade EU uspostavljena je Preporukom Vijeća od 22. aprila 2013. godine i od tada dobiva snažnu političku podršku. Evropsko vijeće je podržalo Garanciju za mlade na samitu održanom u junu 2013. godine kao odgovor na ekonomsku krizu, nakon čega je zaključcima od 15. decembra 2016. godine zatražilo da se ona nastavi.

Evropska unija je 2020. godine dodatno razvila svoj uspješan instrument politike i strateški osnažila Garanciju za mlade. Ona sada obuhvata mlade iz starosne grupe 25-29 i doseže i do najugroženijih mladih ljudi koji žive u udaljenim područjima i pripadaju etničkim manjinama.

Zasniva se na 4 faze intervencije u okviru politike i 3 multidisciplinarni pokretača. Na osnovu ove zajedničke strukture, ovaj program je organiziran u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim okolnostima, obraćajući pažnju na rod i različitost mladih:

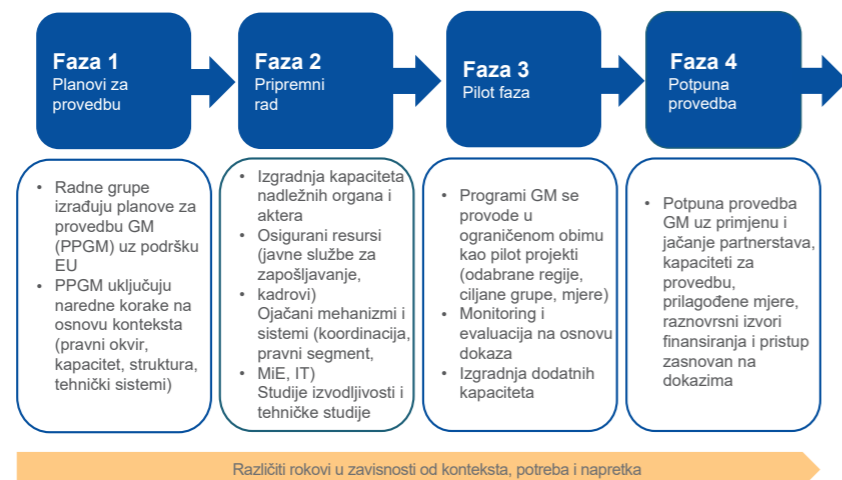
Prema preporuci Vijeća od 30. oktobra 2020. godine, četiri faze u oblasti politika revidirane Garancije za mlade su:

- ▷ **Faza 1.: Mapiranje i rana intervencija** – Garancija za mlade se treba zajednički osmisliti i provesti kroz partnerstva koja uključuju vladine institucije na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou, privatni sektor, poslovni sektor, ustanove za obrazovanje i osposobljavanje, NVO i udruženja mladih, imajući u vidu multidisciplinarnu prirodu politika za zapošljavanje mladih
 - ▷ **Faza 2.: Obuhvatanje** neregistriranih pripadnika kategorije NEET – uključujući osmišljavanje programa za obuhvatanje NEET do kojih je teško doći, utvrđivanje najboljeg načina za uključivanje partnerstava između socijalnih službi, službi za zapošljavanje, društvenih grupa i NVO mladih, kako bi se došlo do marginaliziranih NEET grupa.
- ▷ **Faza 3.: Priprema** – nove aktivacijske mjere; preventivne mjere protiv prijevremenog prekida obrazovanja i osposobljavanja među pripadnicima ugroženih grupa; osnaživanje postojećih i još intenzivnije mjere aktivne politike zapošljavanja za ugrožene mlade ljude poput onih koji pripadaju kategoriji NEET sa niskim i srednjim nivoom obrazovanja.
 - ▷ **Faza 4.: Ponuda** – integriranje u tržište rada kroz kvalitetne ponude mladima.
- Efektivno korištenje multidisciplinarnih pokretača opisanih u nastavku od ključnog je značaja za uspješnu provedbu ovog programa i definiranje kvalitetnih ponuda za sve mlade.
- Mobiliziranje partnerstava: osnaživanje partnerstava među vladama, pružateljima usluga i akterima uključujući poslodavce, ustanove za obrazovanje i osposobljavanje, socijalne partnere, službe za zapošljavanje mladih, organizacije mladih, OCD; promoviranje protokola o saradnji; promoviranje modela integriranih usluga, npr. „sve na jednom mjestu.“
 - Unapređenje prikupljanja podataka i praćenja: Jačanje sistema za praćenje dugoročne i održive integracije u tržište rada; poticanje razmjene podataka o praćenju i profiliranju i popratnih podataka između partnera u okviru Garancije za mlade, poštujući pravila o zaštiti podataka.
 - Potpuna i optimalna iskorištenost finansijskih sredstava: Izdvajanje adekvatnih resursa u državama za provedbu mjera politike; potpuna i optimalna iskorištenost važećih instrumenata Unije i drugih izvora finansiranja Unije koji su dostupni državama članicama.

Garancija za mlade u Evropskoj uniji

U Ekonomskom i investicijskom planu (EIP) za Zapadni Balkan koji je objavila Evropska komisija (EK) u oktobru 2020. godine predlaže se provedba programa Garancije za mlade na Zapadnom Balkanu u četiri faze u periodu od 2021. do 2027. godine. Različite faze su opisane u nastavku:

10 vodećih aktivnosti iz EIP-a za Zapadni Balkan

- ▷ **Faza 1: Planovi za provedbu Garancije za mlade**
- ▷ **Faza 2: Pripremni rad** -- izgradnja kapaciteta aktera i nadležnih organa, osigurani resursi, ojačan mehanizam i sistemi, studije izvodljivosti i tehničke studije
- ▷ **Faza 3: Pilot faza** -- za testiranje mjera koje su planirane za obuhvatanje novih pripadnika NEET populacije koji su identificirani kroz program rada na terenu u odabranom broju lokalnih područja
- ▷ **Faza 4: Prelazak na potpunu provedbu** – na osnovu evaluacije pilot faze, plan Garancije za mlade se modificira i počinje njegova potpuna provedba

Faza 1 će početi kada se ZB6 obavežu na formiranje međuresornih radnih grupa koje će uključivati relevantne aktere i izraditi planove za provedbu Garancije za mlade (YGIP), koji su ključna osnova za provedbu Garancije za mlade.

Prije provedbe faza 1-4 u periodu 2021-27. godine, Faza 0 služi za izgradnju svijesti i političke saglasnosti kroz regionalne i bilateralne sastanke na tehničkom nivou i sastanak na političkom nivou. Na ministarskom sastanku održanom 8. jula 2021. godine, ministri za zapošljavanje i socijalna pitanja ZB6 podržali su Garanciju za mlade za ZB.

Detaljne mape puta za svaku od ekonomija ZB6 vezane za zapošljavanje mladih i programe Garancije za mlade, zasnovane na modelu Garancije za mlade EU, utvrđene su u Studiji o zapošljavanju mladih koju je proveo projekat ESAP2 Vijeća za regionalnu saradnju (RCC) (www.esap.online)

Iako ove pojedinačne mape puta predstavljaju važne analitičke inpute, ne mogu zamijeniti ili dovesti u pitanje planove pojedinačnih ekonomija za provedbu Garancije za mlade.

Garancija za mlade na Zapadnom Balkanu - podrška EU

- [Ekonomski i investicijski plan EU za Zapadni Balkan, koji se poziva i na IPA III](#)

Preporuke politike za zapošljavanje mladih

Nadograditi aktivne politike tržišta rada (ALMP)

- ▷ Ponuditi veća finansijska izdvajanja za ALMP
- ▷ Pružiti savjete o karijeri i usluge savjetovanja o traženju posla putem nezavisnih organizacija koje pružaju takve usluge
- ▷ Pružiti savjete za pokretanje firmi i mentorstvo, grantove za pokretanje firmi i kredite za diplomirane studente u partnerstvu sa finansijskim institucijama i evropskim agencijama i institucijama
- ▷ Osigurati subvencije za MSP koja zapošljavaju mlade stažiste ili pripravnike
- ▷ Unaprijediti usluge čuvanja djece i roditeljske beneficije za mlade majke koje se vraćaju na posao

Nadograditi programe osposobljavanja i prekvalifikacije

- ▷ Intenzivirati programe stručnog osposobljavanja. Podržati ustanove za obrazovanje i osposobljavanje u držanju praktičnih kurseva i radionica
- ▷ Ponuditi kratkoročne kurseve dodatne obuke za mlade koji su završili srednje stručne škole u partnerstvu s poslodavcima i centrima za stručno osposobljavanje
- ▷ Potaknuti škole i privatne firme na saradnju u pružanju mogućnosti za osposobljavanje i pripravništvo
- ▷ Pružiti fokusirane mjere za mlade iz ugroženih porodica i etničkih manjina
- ▷ Podići svijest među mladima putem društvenih medija o dostupnim prilikama za NEET populaciju za uključivanje u obrazovanje ili osposobljavanje

Unaprijediti kapacitete službi za zapošljavanje

- ▷ Osigurati adekvatne kadrovske kapacitete i odrediti uposlenike koji će posebno raditi sa mladima
- ▷ Razviti integrirano, individualizirano upravljanje predmetima za nezaposlene mlade ljude
- ▷ Provesti specijalne ankete među marginaliziranim grupama mladih da bi se mapirala NEET populacija
- ▷ Angažirati mobilne timove službi za zapošljavanje za rad sa NEET populacijom
- ▷ Pružiti usluge savjetovanja jedan-na-jedan i korektivne programe osposobljavanja za mlade pripadnike NEET populacije
- ▷ Osmisliti ciljane programe za različite starosne grupe NEET populacije

Unaprijediti koordinaciju aktera u državi

- ▷ Razviti efektivnu koordinaciju i partnerstvo u različitim oblastima politika uključujući zapošljavanje, obrazovanje, mlade, rodnu ravnopravnost i socijalna pitanja
- ▷ Potaknuti i podržati partnerstvo između CSR i javnih službi za zapošljavanje i mogućnost uvođenja centara „sve na jednom mjestu“ za mlade
- ▷ Podržati saradnju između javnih službi za zapošljavanje i organizacija mladih na pružanju informacija neregistriranim pripadnicima NEET grupe
- ▷ Promicati razmjenu informacija između svih nivoa vlasti i oblasti politika (zapošljavanje, obrazovanje, stambeno zbrinjavanje i zdravstvo)
- ▷ Izgraditi mreže prakse između relevantnih aktera (vladine agencije, javne agencije, organizacije mladih, poslovna udruženja, obrazovne ustanove, udruženja za stambeno zbrinjavanje, udruženja pružatelja usluga zdravstvene zaštite)

good.better.regional.

Brought to you by the RCC's
Employment & Social Affairs Platform 2 Project
#ESAP2
www.esap.online

Follow us on:

@rccint

RegionalCooperationCouncil

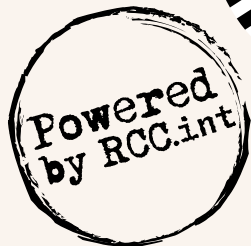
RCCSec

regionalcooperationcouncil_rcc

Regional Cooperation Council

RegionalCooperationCouncil

This project is funded
by the European Union

Većina sadržaja je uz dozvolu preuzeta iz informativnih materijala Evropske komisije o Garanciji za mlade. Preostali sadržaj preuzet je iz [Studije o zapošljavanju mladih na Zapadnom Balkanu](#) koju je naručio RCC i nužno ne odražava stavove Vijeća za regionalnu saradnju (RCC) i Evropske unije (EU)